№ 94 Յունիսի 25 Շաբաթ 1883 Յունիսի 25 Շաբաթ № 94

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի:
Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Մօսկվայից: Նամակ Ալէքսանդրապօլից: Ներքին լուրեր:— ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Արտաքին լուրեր:— ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ:— ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:— ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Մարցելլա կամ առակ բաղդի մասին:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՄՕՍԿՎԱՅԻՑ

Մայիսի 30-ին

Ներկայ մայիս ամսի 15-ին կատարվեցաւ Ռուսաստանի անդրանիկ մայրաքաղաքում Ալեքսանդր Գ կայսեր և Մարիա Ֆէօդորովնա կայսրուհւոյ թագադրութեան և օծման վսեմաշուք հանդէսը:

Մօսկվան իր տխրալի տարեկան սուգը մերկացած օրից սկսել էր իր մեծամեծ պատրաստութիւնը այդ հանդէսի համար և արդէն մայիսի առաջին օրից իբրև չքեղազարդ նորահարս զարդարված ոտից գլուխ պատրաստվել էր ընդունել իր Օգոստափառ փեսային: Մայիսի 5-ից սկսան գալ աշխարհի ամենայն ծայրերից պետութեանց ներկայացուցիչները, բարձրաստիճան հրաւիրականները, Ռուսիոյ ազնուական և ժողովրդական երեսփոխանները և 7-ին հասաւ հայոց եկեղեցու ներկայացուցիչը, հայրապետի ամենապատիւ տեղակալ՝ Նոր-Նախիջևանի և Բեսարաբիոյ առաջնորդ Մակար արքեպիսկոպոսը: Ինչպէս Մօսկվան մեծ յարգանքով ընդունեց իր բարձրաստիճան հիւրերին չքեղ դիմաւորութեամբ, նոյնպէս և հայոց սակաւաթիւ հասարակութիւնը իր սրբազան այցելուին: Առաւել հանդիսավեհութեամբ Մօսկվան ընդառաջ եկաւ, երբ բերին կայսերական թագը, Գայիսոնը և հանդէսին վերաբերեալ զարդերը (регалии):

Մայիսի 9-ին Կայսրը՝ իր Օգոստափառ Լծակցի, երկու որդւոց և դստեր հետ գիշերելով Պետրովսկի ամարանոցի պալատում, միւս օրը մուտ գործեց Մօսկվա ամենաչքեղ հանդէսով և համբուրելով Իվերսկի մատուռի Աստուածածնի հրաշագործ պատկերը, իջևանեցաւ Կրեմլի պալատը: Հետևեալ երեք օրերն առանձնացաւ աղօթելու, իսկ 14-ին շաբաթ օրը վերադարձաւ Կրեմլ: Այդ երեք օրերում հանդիսաւոր կարգով կարդացվեցաւ Մօսկվայի բոլոր հրապարակներում թագադրութեան յայտարար հրովարտակը: Իսկ մեր սրբազանը իր այցելութիւնները կատարեց և փոխադարձ ընդունեց, ինչպէս և ուրիշները: Նա այցելեց Կայսեր Հօրեղբայր Մեծ Իշխաններին, մետրոպոլիտներին, Վրաստանի էկզարխին, կոմս Լորիս-Մելիքեանցին, կայսերական դրան, ներքին գործոց, արտաքին գործոց և ազգային լուսաւորութեան մինիստրներին, Մօսկվայի ընդհանուր նահանգապետին, կովկասեան գլխաւոր կառավարչին, օբեր պրոկուրորին, երեք գլխաւոր հանդիսադիրներին, կոմս Միլիւտինին, այլազգեաց ազանց բաժնի կառավարչին, Թիւրքիոյ երկու փաշաներին և մի քանի պատուաւոր հայ ժողովրդականներին: Նա այց եկաւ առանձին վերապնութեամբ հայոց երեք եկեղեցիներին, հոգևոր կառավարութեան և Լազարեանց ճեմարանին: Բոլոր այս այցելութիւնների ժամանակ Ամենապատիւ սրբազանը հաճեցաւ և ինձ ընդունել իբրև թարգման և ուղեկից: Մայիսի 14-ին ստացանք առանձին հրաւիրական տոմսակներ թագադրութեան տնօրէն ժողովից եկեղեցական ու պալատական հանդէսներին ներկայ գտնվելու, և 15-ին, 8 ժամին, արդէն մենք գտնվում էինք Վերափոխման մայր եկեղեցումը: Ոչ-յունադաւան վեց եկեղեցականների համար նշանակած էր առանձին պատուաւոր բարձր տեղ. առաջին տեղը հայ եկեղեցականներինն էր, ուր նորին բարձր սրբազնութիւնը գլուխ կանգնեց և ես նրա մօտ, ապա Պետերբուրգի և Վարշավայի հռոմէական ծիրանազգեաց եպիսկոպոսները և լութերական երկու գեներալ-պաստորները: Եկեղեցու մէջ շինած էր ընդարձակ բարձրաւանդակ տեղ կարմիր մահուդով ծածկած, որի մէջ տեղումը դրած էին Կայսերական երկու գահերը: Ժամը 9-ին սկսաւ եկեղեցական պաշտամունքը և պատարագը, կարդացին աւետարանը և ապա լռութիւն: Երեք մետրոպոլիտներ, տասն և ութն արքեպիսկոպոսներ, որոնց մի քանիսը Սլաւեան երկիրներից էին, երեք վարդապետներ և երեք աւագ քահանայներ, որոնք մի քանի սարկաւագների և երկու երգեցիկ խմբի հետ կատարում էին հոգևոր հանդէսը, սեղանից մինչև եկեղեցու հարաւային դուռը կանգնած սպասում էին հանդիսաւոր մուտքին: Եկեղեցու պարսպի մէջ, բարձր կացարանների վրա, հազարաւոր հրաւիրականների և պարսպից դուրս անհամար ժողովրդեան և զօրքերի կեցցէները, որոտաձայն թնդանօթների և զանգակների ձայների հետ եկեղեցին դղրդեցրին, երբ հանդէսը սկսաւ պալատից շարժվել: Մինչև այդ ժամանակ եկեղեցում կանգնած էին միայն եկեղեցականները, հանդէսի կարգադիր բարձրաստիճան անձինքը—պալատականներ ու սենեկապետներ: Իսկ արևմտեան պատի կից շարուած էին լրագրների թղթակիցները և նկարիչները, որոնց մէջ նկատեցի և Վերեշչագինին: Հանդէսը սկսաւ. կարգով մտան եկեղեցի հանդիսադիր սենեկապետների և զօֆմարշալների առաջնորդութեամբ Կայսերական Գերդաստանը զոյգ զոյգ և բարձրանալով կանգնեցան մեր կանգնած տեղի առաջ հարաւակողմում. յետոյ օտարերկրեայ քրիստոնեայ արքայական հիւրերը—հիւսիսային հանդիպակաց կողմում. Ռուսիոյ նախարարները և բարձրաստիճան անձինք—արևմտեան կողմում. պալատական կանայք և օրիորդներ մեր կանգնած տեղից փոքր ինչ յետև. իսկ Ռուսաստանի առաջնակարգ իշխանները, որոնք ոսկի բարձերի վրա կրում էին Կայսերական երկու թագերը, ծիրանիները, Անդրէյի ասպետական բրիլլիանտ շղթանները, գայիսոնը և երկրագունդը, կանգնեցան գահերի երկու կողմերում: Երբ եկեղեցու դրան առաջ հովանու տակից դուրս եկան Կայսրը և Կայսրուհին, Նրանց առաջը գնաց Պետերբուրգի մետրոպոլիտը խաչով ու ջրով, իսկ Մօսկվայինը կարդաց մի ճառ, որը վերջանալուց յետոյ, երբ մտան եկեղեցի, ամբողջ քաղաքը դարձեալ դղրդաց թնդանօթների, զանգակների ու կեցցէների որոտումով: Կայսրը և Կայսրուհին խորին ջերմեռանդութեամբ կարգով համբուրեցին սեղանի արքայական Դրան անմրցակ պատկերները և բարձրանալով աստիճաններից՝ կանգնեցան գահերի առաջ: Պետերբուրգի մետրոպոլիտը, որ հանդիսապետն էր ու պատարագիչը, կարդաց մի աղօթք և Կայսրը կարդաց հանգանակը — Հաւատամքը. յետոյ ծնկան վրա աղօթեց: Առաջ եկաւ Կայսրի եղբայր Մեծ Իշխան Վլադիմիրը, հանեց Կայսրի պարանոցից Անդրէի շղթան, ծածկեց արքայական ծիրանին և նորա վրա ձգեց Անդրէի արքայական բրիլլիանտ շղթան: Կայսրը ոտքի կանգնեցաւ, և մատուցին ոսկէթել բարձերի վրա թագը, առաւ Կայսրը իր ձեռը և հագաւ, առաւ աջ ձեռը գաւազանը և ահեակ ձեռը երկրագունդը, բազմեցաւ գահի վրա, բայց կրկին շուտով կանգնեցաւ և դրեց բարձերի վրա գայիսոնը ու երկրագունդը: Մի ամենաչքեղ ու համեստ կիսաշրջան անելով առաջ եկաւ Կայսրուհին, որ մինչև այդ ժամանակ անշարժ կանգնած էր, Կայսեր հանդէպ ծնկան վրա չոքեցաւ երեսառերես: Չորս պալատական կանայք հանեցին պարանոցից Անդրէի շղթան: Կայսրը նոցա օգնութեամբ ծածկեց իր Լծակցին արքայական ծիրանով, հագցրեց պարանոցը Անդրէի բրիլլիանտ շղթան, հանեց իր գլխի թագը և դրեց Կայսրուհու գլխին և իսկոյն դարձեալ ինքը հագնելով, դրեց երկրորդ փոքր թագը, որ կանայք ամրացրին: Սրանից յետոյ Կայսրը բռնելով ձեռից՝ բարձրացրեց և բազմեցրեց գահի վրա և ինքը ևս բազմեցաւ, առնելով ձեռքը գայիսոնը և երկրագունդը: Մինչ այս, եկեղեցում տիրում էր խոր լռութիւնը, որին վերջ դրեց խրոխտաձայն սարկաւագապետը բարձր քարոզելով՝ «վասն ամենաբարեպաշտ Ինքնակալ Մեծ Թագաւորին և Կայսեր ամենայն Ռուսաց»...թուելով Ռուսիոյ բոլոր հին և նոր նահանգների անունները. քարոզը վերջանալուց յետոյ ոտքի կանգնեցան Կայսրը և Կայսրուհին և համբոյրով շնորհաւորեցին միմեանց. յետոյ առաջ եկան կարգով Ժառանգը, Կայսեր Որդիքը, Եղբայրները, Հօրեղբայրները. բոլոր Կայսերական

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԱՐՑԵԼԼԱ

կամ

ԱՌԱԿ ԲԱՂԴԻ ՄԱՍԻՆ

(Զախէր Մազօխի)

Մարցելլայի ինձ գրած նամակը:

«Սիրելի բարեկամ!

«Շնորհակալ եմ ձեր իմ մասին յայտնած լաւ կարծիքի համար, բայց ես ձեզ պէտք է խոստովանվեմ, որ ես երբէք չեմ մտածել մատենագրուհի դառնալու վրա, այնպէս որ ձեր նամակը մինչև անգամ մի փոքր վախեցրեց ինձ: Բայց դրանից մէք մակաբերի, որ ես չեմ գնահատում գիտութիւնը և գրականութիւնը: Ընդհակառակն, ես այն պատճառով չեմ փառահենայ գրքեր գրել, որ այդ ես սուրբ գործ եմ համարում: Ես մինչև անգամ շատ քիչ եմ կարդում, ի բաց առեալ այնպիսի գրքեր, որպէս են «Ֆաուստ», «Միզանտրոպ», «Որսորդի օրագրութիւնը», և մի քանի ժամանակից յետոյ միշտ կրկին այդ մի և նոյն գրքերն եմ ձեռքս առնում: Ես սիրում եմ բանաստեղծութիւնը, բայց բանաստեղծութիւնը միայն գրքերի մէջ չէ ապրում. նա ամեն տեղ է, բայց ամեն մարդ չէ գտնում, չէ տեսնում և չէ լսում նրան. այդպիսի մարդկանց միայն բանաստեղծը ընդունակ է ցոյց տալ գեղեցիկը, ուր և լինէր նա: Իսկ ինքս բանաստեղծութիւնը տեսնում եմ ամեն բանի մէջ, ինչ որ շրջապատում է ինձ. ես գտնում եմ նրան, հէնց որ առաւօտեան դուրս եմ գալիս տերրասի վրա և տեսնում եմ պարտէզը, որը տարածվում է իմ առաջ թեթև արծաթափայլ օդի մէջ, տեսնում եմ ցօղի դողդոջուն կաթիլները բոլոր տերևների և խոտի վրա, տեսնում եմ ճիւղերի վրա ճռուողող թռչուններին. իսկ որքան բանաստեղծութիւն կայ հասունացած արտի մէջ, որը շարժվում է արևելեան հողմից և նման է ընդարձակ ծովին, կամ կապոյտ պարզ երկինքի մէջ և դաշտավայրում, որը ազմկվում է հնձողների երգով: Մի այլ անգամ ես ուշադրութեամբ ականջ եմ դնում ինձ ծածկող անտառի խորը հառաչանքներին, և մի և նոյն ժամանակ իմ ոտների մօտ, խոտի մէջ, եռում է միջատների մէկ ամբողջ աշխարհ: Այս երևոյթների մէջ ես աւելի վայելչութիւն և բանաստեղծութիւն եմ գտնում, քան թէ անբնական անցքերի թշուառ քաոսի մէջ, կամ բնութեան նկարագրութիւնների և արուեստով ստեղծված մարդկանց մէջ, որոնց հանդէս է բերում մեր գրականութիւնը: Բաւական է, ժամանակ առ ժամանակ, տեսնել արուեստը, լսել մի քանի ներդաշնակութիւններ (ակկօրդներ), որոնք կը ստիպէին հնչեցնել մեր հոգեկան լարերը...—այո, ինքս այդ զգացի մի անգամ, երբ լուսնեակ գիշեր ածեցի լուսնային սօնատա: Միւս անգամ, մի գեղեցիկ, հանդիսաւոր խաղաղ ամառնային երեկոյ, ես և Ալեքսանդրը կանգնած էինք տերրասի վրա, և, ինձ գրկած, նա կարդում էր Գէօթէի ոտանաւորները. «Բոլոր կատարների վրա տիրում է խաղաղութիւն»... ես այն ժամանակ հասկացայ մեծ բանաստեղծի խորին զգացմունքը:

«Ոչ, ես երբէք չեմ գրի: Ես ամուսնացած կին եմ, իսկ կնոջ իսկական կոչումը միշտ կը լինի մէկ բան. սիրել իր ամուսնուն, զաւակներին, տունը և տնտեսութիւնը: Եթէ իսկապէս ես տաղանդներ ունեմ, այն ժամանակ այդ տաղանդները իմ սիրելի ամուսնու և իմ որդոց համար են, և այդ պատճառով ես վարվում եմ նրանց հետ նոյնպէս, որպէս և իմ հանդերձների հետ: Տնից դուրս դուք երբէք ինձ այլ կերպ չէք տեսնի, բայց միայն հասարակ շորով, բայց տանը, ամուսնուս համար, ամեն բան ինձ այնքան լաւ չէ թվում, ոչ մետաքս, ոչ թաւիշ, ոչ մինչև անգամ թանգագին մորթը: Ես երբէք չէի համաձայնվի կօնցէրտում երգել, թէպէտ երաժշտութեան հասկացողները պնդում են, որ ես գեղեցիկ կօնտրալտօ ձայն ունեմ. բայց ինչ անպատմելի ուրախութիւն է պատճառում սրտագին գերմանական երգեր կամ մեր խորին կերպով ցնցող ժողովրդական մելօդիաներ երգել իմ ամուսնու և իմ զաւակների համար: Շատ անգամ, ձմերային երկար գիշերները, նստած ենք մենք վառարանի մօտ և ես պատմում եմ մեր ժողովրդական առակները, իսկ մի քանիսները ինքս էլ հնարում եմ և յաճախ ձգձգում եմ մի քանի երեկոների համար. երեխաները ուշադրութեամբ լսում են առակները, բայց կարծեմ, որ իմ մարդը զբաղվում է նրանցով մինչև անգամ աւելի, քան երեխաները:

«Կնոջ մօտ միշտ գործ կը գտնվի, եթէ նա ամուսնու համար կամենում է լինել այն, ինչ որ նա կարող է և պէտք է լինի նրա համար: Դուք գիտէք, որ առհասարակ իւրաքանչիւր մարդ մտածում է միայն իր իդէալի մասին, միշտ իր հետ է ածում նրան և բոլորովին իր չափով է գնահատում, և եթէ մէկը չէ յարմարվում այդ կշռին, այն ժամանակ նա, առանց նեղվելու, դէն է գցում նրան: Այդ նկատելի է մանաւանդ սիրոյ կամ ամուսնութեան մէջ: Ամուսիններից իւրաքանչիւրը իր համար իդէալ է ստեղծում, որը երբէք չէ իրագործվում և երբէք իրագործվել չէ կարող: Իսկ ես ասում եմ ձեզ, որ իւրաքանչիւրը անպատճառ պէտք է մի կողմը յետ դնի իր իդէալը և միշտ միայն պէտք է հոգս քաշի ուրիշի իդէալի մասին և նրա մէջ պէտք է որոնի իր բաղդը, իրագործի այդ իդէալը, որքան նրա ուժերը կը ներեն, և այն ժամանակ նա կը տեսնի, թէ ինչպէս իր սեփական իդէալը աստիճանաբար կաճի և կիրականանայ: Ամուսնութեան մէջ բաղդաւոր լինելու համար հարկաւոր է անդադար մտածել այն բանի մասին, թէ որպէս պէտք էր կազմել ուրիշի բաղդը, և որքան աւելի մոռանում ես քո անձնասիրութիւնը, այնքան աւելի շատ կատարվում են մեր սրտի ցանկութիւնները: Ես այդ բոլորը փորձել եմ ինձ վրա: Առհասարակ նա, ով անդադար աշալուրջ չէ և միշտ չէ կշռադատում իր խօսքերը և գործողութիւնները, ով յափշտակվում է կամ դադարում է առաջնորդվել որոշ մտքերով և կանոններով, նա անպատճառ կը շեղվի ուղիղ ճանապարհից:

«Դուք կը ծիծաղէք ինձ վրա և կասէք, որ ես կամենում եմ ձեզ բարոյական խրատներ կարդալ: Բայց ես բոլորովին բարոյականութեան մասին չեմ խօսում, այլ մեր երջանկութեան մասին և գտնում եմ, որ բաղդաւորութեանը հասնելու համար առաջին պայմանն է բնական ձգտումները ենթարկել աւելի բարձր նպատակներին և պահանջներին: Վերջի վերջոյ, բարոյականութիւնը ինքն ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ անհատականութեան սահմանափակումն մեծ մարդկային հաղորդակցութեան միջոցով, և միայն նա, ով ապրում է, չը վիրաւորելով, չը զրկելով, չը վնասելով կամ ուրիշներին չը ոչնչացնելով, ինքն ևս կապրի աշխարհումս: Մեր կրօնը և նրա բարոյական կա-

Գերդաստանը, միտրոպօլիտներ և մի քանի արքեպիսկոպոսներ նոյնպէս համբոյրով շնորհաւորեցին Երկուքին ևս աջ ձեռքերը: Շնորհաւորութիւնը, որ բաւական ժամանակ տևեց, վերջանալուց յետոյ, սկսաւ պատարագի շարունակութիւնը սովորական կարգով: Երբ հասաւ հաղորդութեան ժամանակը, առաջ գնացին բարձրանալով աստիճաններից երկու միտրոպօլիտները, հրաւիրեցին հաղորդութեան «երկիւղիւ և հաւատով առաջ մատիք և սրբութեամբ հաղորդեցարուք» ասելով բարձրաձայն: Կայսրը հանեց և թողեց այնտեղ իր մէջքի սուրը և Կայսրուհու հետ հրաւիրողաց առաջնորդութեամբ գնաց նոր սփռած թաւիշի վրայով մինչև սեղանի արքայական դուռը: Այնտեղ դիմաւորեց Նոցա պատարագիչը սուրբ մեռոնը ձեռին և օրհնելով օծեց երկուսի ճակատները: Կայսրը առաջ գնաց դէպի սեղան և իր ձեռքով ընդունեց հաղորդութեան սուրբ խորհուրդը: Իսկ Կայսրուհուն հաղորդեց միտրոպօլիտը արքայական դրան առաջ: Օծեալները սեղանի առաջ երկրպագանելով դարձան իրանց տեղերը: Պատարագը վերջանալուց յետոյ վերջացաւ և հանդէսը: Կայսրը իր Լծակցի հետ նոյն խիստ շքեղ հանդիսով դուրս եկան եկեղեցուց, կանգնեցան ամպհովանու տակ և թնդանօթների, զանգակների և կեցցէների որոտմունքով մտան մերձակայ երեք եկեղեցիները, մատուցին իրանց մաղթանքը և բարձրացան աստիճաններից պալատը հանդիսականների և մեր ուղեկցութեամբ: Մինչ կայսերական ամոլք առանձնացած փոքր ինչ հանգստանում էին, պալատի մի քանի ընդարձակ դահլիճները գրգռում էին հազարաւոր հանդիսականաց շնորհաւորութեան ու տեսակցութեան ուրախ ձայներով: Ժամը երկուսն էր, մունետիկը աւետեց կայսեր գալուստը, որ այդ շքեղ թափորով եկաւ մի դահլիճից միւսը մինչև սեղանատուն: Երկու օծեալ Լծակիցները սեղանի օրհնութիւնից յետոյ բազմեցան իրանց համար պատրաստած բարձր տեղում: Ռուս եկեղեցականները սեղանի վրա ևս կրում էին իրանց ծիրանի փիլոնները (мантіи): Ճաշը սկսան պալատական կանոններով, սկսան կեցցէներ Կայսեր, Կայսրուհու, Ժառանգի, Կայսերական տան, արքայական հիւրերի, եկեղեցական դասի և այլն և վերջացաւ հանդէսը՝ բաժանելով հանդիսականներին այդ աւուր յիշատակ ոսկի մեդալներ:

Երկրորդ օրը նշանակված էր շնորհաւորութիւն արքայական հիւրերին, Ռուսիոյ երեսփոխաններին և հոգևորականներին: Երբ երեսփոխանները մատուցին աղ ու հաց թանկագին սկուտեղների վրա, կարգը եկաւ հոգևորականներին: Կիևի միտրոպօլիտը կարդաց մի ընդարձակ ճառ. յետոյ միտրոպօլիտներ և արքեպիսկոպոսներ շնորհաւորելով համբուրեցին երկու Օծեալների աջերը և մինչ կայսրը շնորհակալութեան ցոյցով վերջ դրեց միւսներին առաջ գնալու, ներքին գործոց մինիստրը և Կովկասի գլխաւոր կառավարիչը առաջ հրաւիրեցին Մակար սրբազանին. Կայսրը մի քանի խօսքով և հարցերով հաճեցաւ մեծարել հայոց եկեղեցու ներկայացուցչին, և դուրս եկանք: Եկեղեցականները միւս անգամ հրաւիրվեցան ճաշի պալատում հինգշաբթի օրը, մայիսի 19-ին:

Ինձ ցանկալի էր իբրև ականատես համառօտիւ միայն նկարագրել եկեղեցական հանդէսը. բայց թող ներուի որ ընդարձակեցի, ուստի մի համառօտ խօսք ևս և վերջացնեմ թուղթս: Թէպէտ հանդիսի բոլոր օրերում, բայց առաւել ևս առաջին երեք օրը հիանալի էր Մոսկվայի ճրագավառը, այս բառի նշանակութիւնը տկար է, լաւ է ասել ամբողջ Մոսկվան լոյս էր զանազան գոյներով և նկարներով, ելեքտրական արևներով և Մոսկվա գետից օդի մէջ բարձրացած ջրերի ծիածաններով: Այսպէս և պայծառ, և ուրախ էր ժողովրդեան սիրտն ու երեսը և ամենայն տեղ փայլում էր վայելուչ կարգապահութիւն: Ինչպէս հանդիսաւոր էր մուտքը, այնպէս էին և տօնախմբութիւնները որ շարունակեցին մինչ ամսի վերջերը: Իսկ մեր սրբազան հայրը իր հրաժեշտը տուեց Մոսկվային մայիսի 27-ին:

Աւագ քահ. Յակոբ Սուրէնեանց

ՆԱՄԱԿ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ

—

Յունիսի 20-ին

Մեր անցեալ յօդուածը «Մշակի» 81 և 82 համարներում նիւթ է տուել ախալքալաքցի պ. Բ. Պիճիկեանցին մի քանի խօսք ասել գիւղական ապրուստի մասին: Պ. Թղթակիցը խօսելով գիւղականների մասին, ի միջի այլոց ասում է. «սատկածի միս ուտելը աւելի սովորութիւն է դարձած հայ-կաթօլիկ գիւղերում. նրանք համարում են դրանց իբրև Աստուծուց ուղարկած մի մ ա ն ա ն ա: Այդ տեսակ սատկածներին նրանք ընդհանուր անուամբ կոչում են աստուածամորթ»:

Այդ խօսքերը պ. Պիճիկեանցը հիմնում է իր բարեկամի և ընկերի ասածի վրա: Մենք զարմանում ենք պարոնի դատողութեան վրա, որ նա հայ-կաթօլիկ համայնքին առանց լաւ ճանաչելու «սատկած ուտող» անունը դրոշմում է, այն էլ իր ընկերի և բարեկամի ասելով: Գուցէ իր ընկերը կամ բարեկամը ատելութիւն ունի դէպի յիշեալ համայնքը:—Միթէ այդ կը նշանակէ նկարագրել մի ժողովրդի բարքը և չեղածը եղածի պէս հրապարակ հանել: Պ. Պիճիկեանը կամ խաբված է, կամ լաւ ծանօթ չէ հայ-կաթօլիկ գիւղացոց հետ:

Ենթադրենք թէ հայ-կաթօլիկ գիւղացին բոլորովին անծանօթ է առողջապահական պայմաններին հետ, բայց ինչ է կարծում պ. Պիճիկեանցը, միթէ հայ-կաթօլիկի ստամոքսը թոյլ կը տայ որ մի քանի օրվայ սատկած և թաղված անասունի միսը ուտէ: Կամ ինչ առաւելութիւն կարող է զգալ հայ-կաթօլիկը սատկածի մսի մէջ: Եւ եթէ այդ սովորութիւն է, չէ՞ որ անպատճառ գիւղից մի քանի հոգի մեռած կը լինեն այդ մ ա ն ա ն ա յ ի ց: Միթէ հայ-կաթօլիկները ոչխարի չափ էլ ուղեղ չունէին, որ անընդունակ էին նշմարել հոտած մսի վնասակարութիւնը: Պարոնը, ինչպէս երևում է, հայ-կաթօլիկներին համարում է Ամերիկայի վայրենիներ:

Պարտք եմ համարում ասել որ գուցէ պ. Պիճիկեանցի գրուածը 1880 թւի ձմեռվան կը վերաբերի, որ ժամանակ ալիւրի պուդը 5 րուբլուց աւելի արժէր, այն էլ չէր ճարվում...: Եթէ այդ ժամանակ է տեղի ունեցել պարոնի պատմածը,—մենք երբէք չենք զարմանայ, որովհետև այդ սովին ինչեր չեղան: Ոչ թէ միայն սատկած միս,—այլ և շատ սոր և զարշելի կերակուրներ կուտէ ժողովուրդը սովի ժամանակ: Սովալլուկ մարդը չէ կարող հարցնել՝ միսը դանակով է մորթած թէ նա սատկած կենդանուց է: Նա կը շտապի իր քաղցը յագեցնել... Եթէ պարոնի պատմածը պատահել է այդ դժբաղդութեան տարիներում, չենք կարող ուրանալ և կը խոստովանենք որ այդ տարիներում գուցէ շատ այդ տեսակ դէպքեր պատահել են, երբ կարիքը ստիպում էր:

Պօղոս Բէպուրեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

«Մշակի» կէս տարվայ բաժանորդագրութիւնը շարունակվում է: Մեր լրագրին կարելի է գրվել յուլիսից մինչև դեկտեմբերի վերջը, վճարելով վեց ամսվայ բաժանորդագին 6 րուբլ:

—

Մեզ խնդրում են յայտնել, որ ԲԷԼԻ-ԿԼԻՒՋԻ մէջ, որտեղ բաւական թւով հայ ընտանիքներ են ապրում և որի շրջականերում կան մի քանի հայ գիւղեր, մինչև այժմ չը կայ հայոց եկեղեցի: Այժմ այդտեղ կառուցվում է մի հայոց եկեղեցի հանգանակութեամբ հաւաքված գումարով: Բայց հաւաքված գումարը դեռ այնքան շատ չէ, որ շինութիւնը աւարտվի: Ով որ ցանկանում է նպաստել հայոց եկեղեցու կառուցմանը Բէլի-Կլիւչի մէջ, կարող է իր կամաւոր տուրքը տալ տիկին Շանշեանցին, որ քանի մի տարի է, ուրիշ հայ տիկինների աջակցութեամբ, հաւաքում է փողեր այդ նպատակով և այժմ շինվող եկեղեցու պատերը արդէն բաւական բարձրացել են:

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք պ. Խ. Կարա-Մուրզայից նրա երաժշտական հեղինակութեան մի տետրակ, այն է հայոց երգերից պիանոի համար կազմած մի պ օ պ ու ր ի: Տետրակը կրում է հետևեալ վերնագիրը «Potpourri sur des airs arméniens» pour le piano, composé par C. M. Kara-Mourza. Այդ պիէսան բաւական աջող է և դժուար չէ պիանոի վրա ածելու համար: Տետրակը տպված է Մոսկվայում, իսկ Թիֆլիսում ծախվում է պ. Լանկօի մագազինում: Գինը 1 րուբլ 35 կոպէկ է նշանակված:

—

«Кавказъ» լրագրին հաղորդում են որ պ. Ն. Քանանօվ նորերումս թոյլտուութիւն ստացաւ հրատարակել Թիֆլիսում մի ամենօրեայ լրագիր վրացերէն լեզուով «Մօսմբէ» վերնագրով, որ նշանակում է «Համբաւաբեր:» Այդ լուրը շատ ուրախալի լուր է, որովհետև ասում են որ պ. Քանանօվ մի անկողմնապահ մարդ է, որ, պէտք է յուսալ, հաւասար աչքով և առանց նախապաշարմունքի կը նայի իր լրագրի մէջ կովկասեան բոլոր ազգութիւնների վրա և չի աշխատի սերմանել թշնամութիւն մեր երկրում բնակվող այլ և այլ ցեղերի կամ ազգութիւնների մէջ:

—

Ռուս լրագիրը հաղորդում է որ և մի այլ վրացի երիտասարդ, պ. Գուլաձէ թոյլտուութիւն է ստացել հրատարակել Թիֆլիսում մի մանկավարժական ամսագիր վրաց լեզուով «Նօբատի» վերնագրով:

—

Յունիսի 23-ին Ռուսաստանի փօստը չէ ստացվել Թիֆլիսում: Ասում են որ Կովկասեան սարերի գլխաւոր շղթայի ճանապարհի վրա, որ կապում է Թիֆլիսը Վլադիկավկասի հետ, մեծ հողակոյտեր են ընկել, որոնք արգելք են լինում կառքերի և սայլերի անցնելուն: Ճանապարհը խտակում են:

—

Եգիպտոսում սաստիկ խօլէրայի երևալու պատճառով, ինչպէս հաղորդում է հեռագիրը, արդէն նախազգուշացնող միջոցներ են գործ դրվում նոյն իսկ Օդէսսայում: Վատ չէր լինի որ և Թիֆլիսը փոքր ինչ մտածէր ամենաանհրաժեշտ առողջական միջոցների ձեռք առնելու վրա: Հարկաւոր կը լինէր մաքրել մեր փողոցները, առողջացնել ջրանցքները, մաքրել արտաքնոցներն ու տների բագերը:

—

Մոսկվայի ռուս թատրոնական խումբը, որ տալիս է այժմ ներկայացումներ Թիֆլիսի թատրոնում, մեծ ընդունելութիւն է գտնում մեր հասարակութեան կողմից: Խումբը մեծ մասամբ դրա-

---

նօնները աստիճանաբար տեղի կը տան սիրոյ դէպի բնութիւնը, դէպի կենդանիները և դէպի մարդը. արդեօք հէնց այդ սէրը չէ՞ Քրիստոսի խրատական վարդապետութիւնը:

«Մարդը բնութիւնից բարի չէ, բայց նրա մոլութիւնները չեն խանգարում բոլոր ստեղծվածների աստուածային ներդաշնակութիւնը. իսկ աշխարհային կարգում, ընդհակառակն, իւրաքանչիւր քայլի վրա տեսնում ենք սպանութիւն, կողոպտումն և անբարոյականութիւն: Այնու ամենայնիւ աշխարհը սակաւ առ սակաւ կատարելագործվում է և ամենից առաջ լաւանում է մարդը. բայց մեր կրօնը և բարոյագիտութիւնները չեն դարձնում մարդուն բարոյական, այլ միայն կրթութիւնը: Բոլոր ժողովրդների մօտ կրօնը քաղաքակրթութեան առաջին աստիճանն էր, որպէս յետոյ և փիլիսոփայութիւնը, օրէնսդրութիւնը, բնագիտութիւնը, պատմութիւնը և արուեստները. այդ մենք իմանում ենք հրէաների սրբազան գրքերից: Միայն կրթութեան միջոցով կարող է մարդը, թէ կինը, և թէ տղամարդ, յաղթել իր բնաւորական, եսական և, եթէ կամենում ես, խստասիրտ բնաւորութեանը, և միայն կրթութեան ու հմտութեան միջոցով հասնում է նա բաղդի: Ոչ նիւթական բարիքները և ոչ էլ զգայական վայելչութիւնները, այլ միայն հ ո գ և կ ա ն ո ւ ր ա խ ու թ ի ւ ն ն ե ր ը տալիս են նրան կատարեալ բաւաբարութիւն: Բացառական մարդիկը, որոնք երբ և իցէ ապշեցրել են մեզ իրանց բարոյականութեամբ և բաղդաւորութեամբ, բոլորը բարձր զարգացման տէր և բարձր կրթութիւն ունեցող անձնաւորութիւններ էին, այդպիսիք են. օրինակ, Սոկրատէս, Սպինոզա, Սէրվանտէս, Գեօթէ և ուրիշները: Բայց այդ կրթութիւնը չը պէտք է միակողմանի լինի, այլ բազմակողմանի մարդու մէջ հոգեկան ներդաշնակութիւնը զարգացնելու համար. միակողմանի կրթութիւնը երկրային բարիքներ ձեռք բերելու կիրք է զարթեցնում միայն նրա մէջ և նրան դարձնում է աւելի անձնասէր, աւելի ունայն և աւելի չնչին. այստեղից է բղխում գիտնական մասնագէտների մեծամասնութեան յայտնի չահասէր և մեծամիտ բնաւորութիւնը: Կատարեալ գիտութիւնը և կրթութիւնը միշտ դարձնում են մարդու համեստ, ճշմարտասէր, մարդասէր և բաղդաւոր:

«Միակ լոյսը աշխարհումս ինտելիգէնցիայի լոյսն է», ասում է Արտուր Շօպէնհաուէր:

«Այժմ ասեցէք ինձ, սիրելի բարեկամ, արդեօք պսակվելու միտք չունէ՞ք: Ամուսնացէք, քանի որ դեռ երիտասարդ էք, և դուք չէք զղջայ դրանում: Չը կայ բաղդաւորութիւն երկրիս վրա, որը գերազանցէր ամուսնական բաղդաւորութեանը:

«Որքան հնար է շուտ եկէք մեզ մօտ:»

—

Նամակ Մարցէլլային

«Ես տանուլ տուի: Եթէ մենք հին Գերմանիայում լինէինք, այն ժամանակ ես ստիպված կը լինէի թոյլ տալ, որ ձեռքերս ետևից կապէիք, և ես ձեր ստրուկը կը դառնայի:

«Բայց դուք պառաւ գերմանուհի չէք, այլ շատ գեղեցիկ և շատ ժամանակակից կին էք, և ես վախենում եմ ձեզ մօտ գալ և կամաւորապէս ենթարկվել շղթայակապ լինելու վտանգին: Կասեմ ձեզ, որ ես կը պսակվեմ, հէնց որ կը գտնեմ ձեզ նման մի կին, և եթէ մինչև անգամ սատանան պահանջէր հոգիս այդպիսի կնոջ համար, ես ուրախութեամբ կը տայի նրան իմ հոգին:»

—

Եռացող կեանքի տասներկու տարիներ անցան այն ժամանակից, որ ես Մինաս բարեաւ ասելու ժամանակ տուեցի ձեռքս Մարցէլլային: Նորից աշունքը կանգնեց, և դաշտանկարի ամբողջ տրամադրութիւնը պարզապէս յիշեցնում էր ինձ անցած ժամանակը: Իւրաքանչիւր քարը, իւրաքանչիւր խոտը ինձ ծանօթ և սրտիս մօտիկ էին երևում, երբ մէկ գեղեցիկ առաւօտ ես կառքով մօտեցայ Լէմնօէ կալուածքին իմ բարեկամ Սևերինի հետ: Երկինքը յստակ և պարզ էր, օդը հանդիստ և տաք, ոչ սօթագին և չոր, այլ թարմ և կենդանարար:

Զարդարված դաշտերի լայն տեսարանը տեղ-տեղ կտրվելով կանաչ մարգագետիններով, որոնց վրա դեռ շատ ծաղիկներ էին երևում, թիւրքական ահագին գորգի նման տարածվում էր մեր առաջ, և թւում էր, որ նա ինքն ուրախութեամբ տաքանում է արեգակի տակ. հարևան անտառի շքեղ տերևների մէջ երևում էին արդէն կարմիր և դեղին գոյների խաղերը, որոնք հեռուից առկայծում էին, որպէս ծաղիկներ. գեղանկար թափանցիկ առուակը անդադար ուղեկցում էր մեզ, հոսելով մեծ սպիտակ քարերի վրայով. ժամանակ առ ժամանակ մենք կարողանում էինք լսել նրա քաղցրանուագ, ախորժելի շատախօսութիւնը: Փոքրիկ ուղիները, որոնց նա հանդիպում էր ճանապարհին, կարծես ջգրացնելով նրան, թեքում էին դէպի առուակը իրանց ճիւղերը և խաղում էին նրա ալիքներով. առուակի ափերը շրջապատող կարմիր, կապոյտ, դեղին և սպիտակ ծաղիկների վրա թռչկոտում էին մեղուները, մեծ մութ-դեղնագոյն բզէզները, ճպուռները, թիթեռները, կանաչ ճանճերը, և լսվում էր նրանց անընդհատ բզզումն և ճռռողումն:

Վերջապէս, մենք անցանք պարտէզը, հիանալով նրա շքեղ բուսականութեամբ, և իջանք տերրասի ծայրի մօտ: Երկու կազակներ շտապով վազեցին մեզ մօտ, նրանցից մէկին տուեցինք մեր ձիաները, միւսը վազեց կոմսի մօտ իմաց տալու հիւրերի գալստեան մասին:

Գեղեցիկ հին ամրոցը մինչև ֆրօնտօնը ծածկված էր կանաչ բաղեղով, որը մանաւանդ շքեղութեամբ դէպի առաջ էր ցցված կլոր աշտարակների և բոլոր դարաւանդների մօտ: Բարձր կիսակլոր պատուհանները փայլում էին արեգակի վրա, որը փափուկ ոսկեգոյն լոյս էր թափում ամրոցի մոխրագոյն պատերի վրա: Տերրասի շուրջը պատած էր հոյակապ խաղողի որթ, որի մեծ կարմիր ողկոյզները այրվում էին տերևների մէջ, իսկ սպիտակ և կարմիր վարդերը ընկղմված փափուկ կանաչ մարգագետնի մէջ, որ տարածվում էր տէրրասի հանդէպ: Պարտիզից մեզ հասնում էր աղաւնիների անընդհատ մնչիւն, որոնք, ըստ երևոյթին, սաստիկ բազմասերվել էին իրանց բնակարանում, իսկ ամրոցի բոլոր դարաւանդների և պատուհանների վրա ծեփված էին ծիծեռնակների բներ:

Բայց ահա, բաց դռներում մենք տեսանք Ալէքսանդրին: Նա ջերմագին գրկեց ինձ, և ուրախութեան արտասուքներ փայլեցին նրա աչքերում: Մենք միմեանց ձեռքերը բռնած՝ երկար նայում էինք մէկ մէկու, և միայն դրանից յետոյ նա բարևեց Սևերինին և ապա տարաւ մեզ դահլիճը, որը միանգամից ինձ վրա շատ լաւ տպաւորութիւն գործեց իր գեղեցկութեամբ և ճաշակով: Տան ամբողջ յատակի վրա փռված էր պարսկական գորգը, պատերը պատած էին դիպակով և զարդարված էին գեղեցիկ պատկերներով:

Կոմսը այժմ ուղիղ քառասուն տարեկան էր, բայց ժամանակը, ինչպէս երևում էր, չէր դիպել նրան իր անողորմ ձեռքով. նա, բառի բուն

մներ և ողբերգութիւններ է ներկայացնում, բայց չը նայելով պիէսաների ծանր բովանդակութեանը, չը նայելով ամառվայ չոք եղանակներին, դարձեալ թատրօնը միշտ լի է լինում:

—

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՕԼԻՑ մեզ գրում են յունիսի 20-ից հետեւեալը: «Այս օրից սկսած այստեղ հընձում են խոտը: Հունձը դաշտերում շատ լաւ է, բայց և սարերում ցորենի նուազ ցանքերը նոյնպէս գոհացուցիչ են: Անձրևները ամեն օր գալիս են, եղանակը շատ լաւ է:»

—

Երևանի նահանգի ԱՇՏԱՐԱԿ գիւղից մեզ գրում են: «Մեր գիւղի հասկացող երիտասարդներից ոմանք, յաճախ խօսելով տեղիս դպրոցների ուսուցիչների հետ, վերջապէս մի օր միաձայն որոշել էին գտնել մի միջոց այս գիւղի ընկած դրութեան մէջ գտնվող օրիորդական դպրոցը կըրկին բանալ: Բայց ոչինչ դրամական միջոցներ չունենալով, վճռեցին թատրօնական ներկայացում տալ: Եւ ճշմարիտ, մի քանի ամիս առաջ մեծ դըժուարութիւններով տուեցին մի ներկայացում: Բայց ներկայացումից գոյացաւ ընդամենը 75 րուբլ, որից հանելով բոլոր ծախսը, մնաց զուտ արդիւնք 33 րուբլ: Այդ փողով, ի հարկէ, հազիւ թէ կարելի էր օգնել դպրոցին և այդ պատճառով վճռված էր այդ փողով թատրօնական հանդերձները ձեռք բերել, չարունակել ժամանակ առ ժամանակ ներկայացումներ տալ և ապա, երբ աւելի խոշոր գումար ձեռք կը բերվի, տալ դպրոցին:»

—

Մեզ հաղորդում են ԵՐԵՒԱՆԻՑ հետեւեալը, յունիսի 3-ից: «Երևանում և շրջականերում վրա վրա մի քանի սպանութիւններ են պատահել: Չը հաշւելով բազմաթիւ վիրաւորների, մի քանի օրվայ մէջ պատահել են հետեւեալ սպանութիւններ: Երևանի մի բաղնիսում սպանվեցան 2 թուրք, քաղաքին մօտակայ այգիներում նոյնպէս 2 թուրք, Նորգ քաղաքամասում սպանվեցաւ մի հայ, Փարաքար գիւղի մօտ 2 հոգի սպանվեցան, վերջապէս Երևանին մօտակայ մի գիւղում երկու հայ, միմեանց մէջ կռւելով, նրանցից մէկը սպանվեցաւ:»

—

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են: «Անցեալ ամառը եկաւ մեր քաղաքը պ. Ադամեան, որ մի քանի ներկայացումներ տուեց այստեղ, յետոյ եկաւ պ. Ներսիսեանց, բերելով իր հետ ֆօնօգրաֆ, տելեֆօն և այլն: Իսկ նրանցից յետոյ հասաւ Շուշի պ. Սաֆրազեանցի խումբը, որ մի քանի ներկայացումներ տուեց մեզ մօտ, բայց սառն կերպով ընդունվեցաւ շուշեցիներից, այն ինչ ուրիշ քաղաքներում պարոնին իր խումբով ամեն տեղ լաւ ընդունեցին: Իսկ այս ամառը Շուշում ոչինչ զուարճութիւններ չը կան, բացի այն որ նորեբումս յայտնվեցան մեզանում լիմօնադ և զէլտէրեան ջուր ծախող կանայք: Այժմ քաղաքային այգի մտնելու համար պէտք է վճարել 50 կոպէկ: Մեր երիտասարդութեան կոպէկները ծախսվում են այդ տեսակ ապարդիւն չռայլութիւնների վրա:»

—

Ընթերցողին արդէն յայտնի է որ աւագ քահանայ Յակոբ Սուրենեանց հրատարակեց Մոսկվայում «Կաթողիկոսի ընտրութիւնը» վերնագրով մի բրօշիւր: Այժմ աւելորդ չենք համարում աւելացնել, որ բրօշիւրը արժէ 25 կոպէկ և որ ինչպէս մեզ յայտնի է այդ գրքոյկը ծախվում է Թիֆլիսում «Կենտրօնական» գրավաճառանոցում, իսկ Մոսկվայում հեղինակի մօտ: Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հեղինակին այս հասցէով. Москва, Армянск. пер. № 3, кв. 11. Այդ բրօշիւրից քսան օրինակից աւելի խնդրողը ազատ է փօստի ծախսից:

—

Յունիսի 24-ին, ուրբաթ օր, ստացվեցաւ Ռուսաստանից երկու օրվայ փօստը:

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք Մոսկվայից պ. Գրիգոր Խալաթեանից նրա հեղինակութիւնը հետեւեալ վերնագրով «Ղազար Փարպեցի և գործք նորին, պատմական և գրական քննութիւն:» Գիրքը տպված է Մոսկվայում Հերբէկի տպարանում ներկայ 1883 թւին: Գիրքը գրաբար լեզուով է գրված:

—

Ընթերցողների ուշադրութիւնը դարձնում ենք մեր լրագրի չորրորդ երեսի վրա տպված Յովհաննէս աւագ քահանայ Տէր-Գրիգորեանի յայտարարութեան վրա Սուրբ Նշան եկեղեցու երէցփոխի ընտրութեան մասին:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Կ. Պօլսի «Turquie» լրագիրը ասում է որ պատասխանատւութիւնը Եգիպտոսում յայտնված խօլերայի համար ընկնում է Անգլիայի վրա, որ չուզենալով վնասել իր առեւտրական շահերին Հնդկաստանում, ոչինչ միջոցներ չը գործ դրեց որպէս զի խօլերան Հնդկաստանից չանցնի Եգիպտոս:

—Հնդկաստանից հաղորդում են լրագիրներին, որ անգլիական-հնդկական մի զօրաբաժին, որ ուղարկվեցաւ Աւգանիստանի էմիրի մօտ, յարձակման ենթարկվեցաւ սահմանագլուխ թափառական ցեղերի կողմից և ճակատամարտից յետոյ նրանց ձեռքը գերի ընկաւ:

—Լրագիրները հաղորդում են, որ Իտալիայի մինիստր արտաքին գործերի, Մանչինի, ուղևորվում է Շվէյցարիա: Կարճ ժամանակից յետոյ, նա կխնդէն կուղևորվի, որտեղ տեսակցութիւն կունենայ իշխան Բիսմարկի հետ:

—Մէկսիկայից հեռագրում են, որ Վէրա-Կրուզ քաղաքում յայտնվել է դեղին տենդ ասված ցաւը, որ քաղաքից հետզհետէ տարածվում է և շրջակաները և զոհեր է տանում թէ եւրօպացիներից և թէ ամերիկացիներից: Երկու վերջին ամսվայ ընթացքում այդ հիւանդութենից մեռածների թիւը Մէկսիկայում հասել է հազար հոգու:

—Անգլիական պարլամենտին նոր ամուսնական օրինագիծ է առաջարկված, այն է որ այրի մարդը իրաւունք ունենայ պսակվել իր կնոջ քրոջ, այսինքն իր քենու հետ: Գլադստօն խոստացել է իր բոլոր հեղինակութիւնը գործ դնելու այդ նոր օրէնքը անգլիական պարլամենտին ընդունել տալու համար:

—«Gaulois» լրագիրը հաղորդում է որ ռուս րօմանիստ Տուրգենևի առողջութեան մէջ փոփոխութիւն է նշմարվում դէպի լաւը: Նա, ինչպէս ասում են, շուտով դիտաւորութիւն ունի վերադառնալ Ռուսաստան:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

ՏՎԵՐ, 21 յունիսի: Յունիսի 19-ին կաշինի մէջ 100 տներ այրվեցան, որոնց թւում 25 քարեշէն, կամենկա գետի կամուրջը և քաղաքին կից գիւղը:

ՎԻՐՑԲՈՒՐԳ, 21 յունիսի: Կոմս Տօտլեբեն վերջնականապէս առողջացաւ և ուղևորվեցաւ Կիսսինգեն:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 21 յունիսի: Նաւային թղթերը ուղարկվում են Թիւրքիա: Նաւերը պէտք է քննվեն Թիւրք հիւպատոսներից:

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԻԱ, 21 յունիսի: Երէկ Դամիետտի մէջ խօլերայից մեռան 230 հոգի: Զօրքերից խիստ զինծ է կազմված: Պահապաններին պատուիրած է հրացան արձակել այն մարդկերանց վրա, որոնք կը փորձեն թողնել քաղաքը: Վարակված քաղաքը կենթարկվի դէզինֆեկցիայի:

ՓԱՐԻԶ, 21 յունիսի: Կոմս Շամբօրի հիւանդութիւնը վտանգաւոր կերպարանք է ստանում: Օրլէանի իշխանները ուղևորվեցան Ռօտբեր:

ԲԵՐԼԻՆ, 21 յունիսի: Այսօր առաւօտ Փարիզից հասաւ այստեղ իշխան Օրլօվ, որ մտադիր է այցելել իշխան Բիսմարկին Ֆրիդրիխսրուէի մէջ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 22 յունիսի: Երէկ Բարձրագոյն ներկայութեամբ Ցարսկօե-Սելօի մէջ Նորին Մեծութեան լէյբ-գվարդիայի կիրասիրների գունդը եկեղեցական հանդէս ունեցաւ: Երեկոյեան Նոցա Մեծութիւնները Ցարսկօե-Սելօի մէջ ճաշեցին Մեծ Իշխան Վլադիմիր Ալէքսանդրօվիչի մօտ: Երէկ ուղևորվեցաւ Խիվայի խանը: Նա Մոսկվայից կանցնի Օրենբուրգ, իսկ այնտեղից Խիվա: „Новое Время“ լրագիրը հաղորդում է, որ օրերումս մինիստրների խորհուրդը կը քննէ Տուկկումից Վինդավա (Կուրլանդիայի մէջ) երկաթուղի անցկացնելու նախագիծը:

ԲՐԻՒՍՍԵԼ, 22 յունիսի: Անտվերպենի մէջ հիւանդութեան դէպք կար, որ նման էր խօլերայի: Այդպիսի դէպքեր այնտեղ իւրաքանչիւր տարի պատահում են խիստ շոգերի ժամանակ, բայց նախազգուշական միջոցներ են գործադրում և արեւելքից եկած նաւերը ենթարկվում են կարանտինի:

ԳԼԱԶԳՕ, 22 յունիսի: Լիպտգաուզի մէջ շոգենաւը ծովը իջեցնելու ժամանակ նաւը շուռ եկաւ և հարիւր մարդ խեղդվեցաւ:

ԲԵՐԼԻՆ, 22 յունիսի: Մինիստր Բէտտիխերի նախագահութեամբ երէկ կայացած կօնֆերենցիայի ժամանակ որոշված է. կանօնաւորապէս հրատարակել խօլերայի մասին ստացված լուրերը, աշխատել, որ նաւերի վրա վարակված նոր բեռներ չընդունվեն և այնտեղից չը թողնեն այն մարդկերանց, որոնք կասկածված են, թէ խօլերայով հիւանդ են եղել, պահանջել, որ գերմանական ծովեզրեայ պետութիւնները անյապաղ բժշկական հսկողութիւն նշանակեն այն նաւերի վրա, որոնք առողջապահական կողմից կասկածելի տեղերից են գալիս:

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԻԱ, 22 յունիսի: Դամիետտի մէջ երէկ 110 հոգի մեռան, Մանժուրի մէջ 6:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

նշանակութեամբ, երիտասարդ էր թէ մարմնով, թէ խելքով, և թէ հոգւով:

—Ահա և իմ կինը,—կենդանութեամբ բացականչեց նա:

Մարցէլլան սենեակը մտաւ արագ և գեղեցիկ քայլելով և հեռուից արդէն մեկնեց ինձ իր ջուխտ ձեռքերը, որոնց ես ես բարեկամաբար բռնեցի և համբուրեցի:

—Դու խօ կը մնաս մեզ մօտ,—ասեց Ալէքսանդրը:

—Ի հարկէ,—բացականչեց Մարցէլլան,—դուք պէտք է մնաք:

—Ոչ, ես պէտք է գնամ:

—Ինչի,—շտապով հարցրեց նա:

—Որովհետև «ձեզ չը սիրել անկարելի է», որպէս չը գիտեմ ում համար ասեց Պուշկինը:

—Ոհ, այդ ինչ հնարեցիք դուք:

—Ոչ, ճշմարիտ, դուք շատ գեղեցիկ էք:

Եւ իսկ որ, նա այնպէս գեղեցիկ էր, որ ինձ չէ հանդիպել և երբէք էլ չի յաջողվի տեսնել այդպիսի մի կին: Օրիորդի և կնոջ բոլոր չքնաղութիւնները, բնականութեան, պարզասրտութեան և ոյժի բոլոր թովչութիւնը միանում էին նրա մէջ ախորժելի ազնւութեան, շնորհաշուք առանձնականութեան և մտաւոր վսեմութեան հետ, այնպէս որ, բոլորը միասին վերցրած փչում էր այնպիսի հրապոյրով, որ ես բոլորովին գլուխս կորցրի—դժուար էր նրան հաւասար մի էակ գտնել:

—Բայց ուր են ձեր երեխաները, հարցրի նրան մի փոքր սպասելուց յետոյ:

Մարցէլլան դուրս գնաց և շուտով վերադարձաւ, շրջապատված իր գեղեցիկ և ծաղկափթիթ երեխաներով, որոնք ամենքն էլ աւելի կամ պակաս մօրն էին նմանվում:

Անդրանիկը—Սաշան տասն և մէկ տարեկան էր, Իւլիանը տասը, իսկ Օլգան ութը տարեկան էր. վերջինը աչքի էր ընկնում իր շատ ծանր արտայայտութեամբ, նրա աչքերում հայրական շատ բան կար: Նրանք առանց որ և է երկիւղի կարկառեցին ինձ իրանց ձեռիկները և ամենքը միասին ուղիղ նայում էին աչքերիս. Օլգան խկոյն և եթ խօսակցութիւն սկսեց ինձ հետ Գերմանիայի մասին:

Ես արտայայտեցի Ալէքսանդրին այն ախորժելի տպաւորութիւնը, որ գործեց ինձ վրա նրա որդիների թարմ և ուրախ տեսքը:

—Այո,—ասեց նա,—իմ ցեղը կատարելապէս փչանում էր, իսկ առողջ գիւղական արիւնը տուեց նրան թարմ, նոր ոյժեր. նայիր իմ տղաներին, որպիսի սերունդ կառաջանայ նրանցից. նրանց հետ համեմատելով, արջի քօթօթները թուլակազմ կերևան. այժմ տես և մեր տնտեսութիւնը:

Կոմսուհին ծածկեց գլխին իտալական յարդից հիւսած փոքրիկ գլխարկը, զարդարված կանաչ ժապաւէններով, և բռնեց ձեռքս. Ալէքսանդրը Սեվերինի հետ գալիս էր մեր ետևից: Սկզբում մենք պտտեցինք բազը տնտեսական բոլոր գործիքներով. գեղեցիկ տիրուհին եռանդով, որ այնպէս ախորժելի էր տեսնել նրա մէջ, բացատրում էր ինձ երկրագործական զանազան գործիքները և գիւղատնտեսական մեքենաները. մենք տնտղեցինք կալը, ամբարանոցները, ախոռները, տեսանք հնդկական, չինական և ամերիկական գեղեցիկ հաւեր և բադերի լողանալու համար շինած աւազանը: Ապա մեզ ձիաներ տուեցին, և մենք միասին շրջագայեցինք ամբողջ ընդարձակ կալուածքը, տնտղեցինք դաշտերը, մարգագետինները արուեստական ոռոգմամբ, անտառի արօտատեղին և տեսանք փոքրիկ տարածութեան պէս մի բան, խոտի, ծաղիկների և բուսականութեան ուշաթափ անող անուշհոտութեամբ, ուր արածում էին ոչխարներ, կովերի, ձիաների հօտերը և նրանց մէջ ծանր կերպով անցուդարձ էին անում սագերը, որոնք կարծես թէ զօրախաղ էին կատարում: Մենք անտառն ևս գնացինք ներկայ լինելու փայտ կտրելուն, այցելեցինք քարեր կտրելու տեղը, հոյակապ գործատունները, ցքահանքը և շաղգամից շաքար պատրաստելու համար շինած նոր գործատունը, և ամեն տեղ թագաւորում էր նոյն օրինակելի կարգը, ամեն տեղ երևում էր ոգու տիրապետութիւնը տարրի վրա, ամեն բանի վրա դրված էր լիութեան կնիքը:

Մենք բաւական ուշ վերադարձանք և ճաշում էինք ուրախ և աշխոյժ խօսելով միմեանց հետ սեղանատան մէջ, որ շինված էր գօթական ճաշակով և նոյն ճաշակով էլ պատերը քանդակված էին: Մինչև անգամ իմ բարեկամ Սեվերին այսօր բոլորովին ուրիշ մարդ դարձաւ. նրա հետաքրքիր դէմքի բոլոր մռայլ գծերը կարծես թէ հարթվեցան, և նա այնպէս յարգանքով էր վերաբերվում կոմսուհուն, որ կատարելապէս զուարճացնում էր ինձ: Ճաշից յետոյ մենք բիլլիարդ խաղացինք, և Մարցէլլան, հանաք անելով, տանում էր մէկը միւսի ետևից: Ապա նա երեխաների հետ միասին հեռացաւ, իսկ մենք Սեվերինի հետ միասին կոմսի զէնքի հարուստ պահեստից ընտրեցինք մի-մի երկփողեան հրացան և տակնուվրա արինք ամբողջ անտառը: Ալէքսանդրը սպանեց երեք կտցարներ, Սեվերինը երկու, իսկ իմ բաղդը բոլորովին չէր բանում, որ և անկեղծ խոստովանվում եմ:

Երեկոյեան ցրտեց, և այդ պատճառով, երբ մենք վերադարձանք, խիստ լաւ զգացինք մեզ, նստելով ընտանեկան փոքրիկ և տաք դահլիճում: Կլոր սեղանը արդէն ցցված էր, և ինքնաեռը երգում էր մեզ իր բարեկամական, հայրենի երգը. Ալէքսանդրի փոքրիկ քօթօթ-տղաները չը յապաղեցին թամքել մեր ծնկները:

Այդ ժամանակ մտաւ Մարցէլլան երկար բացմոխրագոյն մետաքսէ շորով և հիանալի թաւշեայ բաճկոնակով, ատառած շքեղ սամոյրով և նոյնպիսի էլ մազեայ շրջապատով: Ես նայեցի Սեվերինի վրա և ակամայ ժպտացի. նա իսկապէս կարմրեց, անսպասելի կերպով տեսնելով մորթը հագած գեղեցիկ կնոջը:

Մենք շատ հանգիստ կերպով նստեցինք թաւշեայ փոքրիկ բազկաթոռների վրա թէյի սեղանի շուրջը, վառեցինք մեր պապիրօսները, իսկ կոմսուհին ածում էր թէյ բաժակների մէջ:

—Դէհ, այժմ ասա ինձ, ուղիղ էի ես թէ չէ,—սկսեց խօսել Ալէքսանդրը, և հպարտ և ուրախ համոզմունք էր երևում նրա դէմքի վրա,—արդեօք գործնականապէս չեմ ապացուցանում քեզ իմ հայացքի ճշգութիւնը ամուսնութեան վրա:

—Եթէ այդ կարող է քեզ ուրախացնել,—պատասխանեցի ես,—այն ժամանակ ես կասեմ քեզ, որ քո գաղափարները կատարելապէս պատուաստվեցան ինձ վրա:

—Այդ, ի հարկէ, ուրախացնում է ինձ,—շտապով բացականչեց կոմսը:

—Եւ, կարելի է, ես քեզանից էլ աւելի հեռու գնացի,—աւելացրի ես:

—Օրինակ: Այժմ ես քեզ կը լսեմ:

(Կը շարունակվի)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

2000 **ՇԻՇ** (1 ֆ. անգ.) ՅԵՏ-ՐԱՏ-ՄԱԳՆԻԶԻԱ ծարաւի դէմ 80 կ., հատը 1000 կօֆէ-աղացներ 1 ր., 3,000 ձիասանտրներ 20 կ. հատը, 4000 վեշալկա 5 կ. հատը **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ**:

Նոյնտեղը ԿԱՐԲՕԼԵԱՆ փոշի տարափոխիկ հիւանդութեան դէմ, Թամբեր, ռէվօլվէրներ, կանանց ԳՈՒԼՊԱՆԵՐ, կլէօնկա, գուտապերչի պալտօներ 20% ԷԺԱՆ ուրիշ տեղերից, իսկ պարուսինա և ղամարդկերանց ծածկոցներ ԿԻՍԱԳՆՈՎ: փայտեր ՁՈՒԿ որսալու համար, ԿՇԵՌՔՆԵՐ և այլն:

1—8

ԲԱԳՈՒԽԱՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ նիւթերի գլխաւոր պահեստի մէջ Թիֆլիսի կայարանի մօտ ներկայ յունիսի 23, 24 և 25-ին առաւօտեան 10 ժամից կը ծախվեն երկաթուղու կառուցմանից մնացած փայտեղէն նիւթերը, գործիքներ և փայտէ երեք ծածկոցները քանդելու համար:

2—3

«ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐՔԵՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ»

Հրատարակութեամբ լոյս տեսաւ և վաճառվում է Թիֆլիսի հայ-գրավաճառների մօտ ընտիր մատենագիրք՝

«ԱԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ»

524 երեսից բաղկացած: Գինն է 1 րուբլի: Օտարաքաղաքացիք կարող են գիմել նա և փարչութեան գրասենեակը, այս հասցէով՝. Въ Правленіе Тифлисскаго общества изданія армянскихъ книгъ». Фрейлинская улица, домъ С. Корганова, № 4.

ԷԺԱՆ ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ ամառվայ ՎԵՌԱՐԿՈՒՆԵՐ 4 ր., 5,000 թէյ բաժակներ 25 կ., 6,000 դանակակալներ և պատառաքաղակալներ 10 կ., 3,000 սաօպ անգլիական փոստային ԹՈՒՂԹ 1 ր. 20 կ. մինչև 4 ր. 40 կ. (ամենալաւ տեսակը): **ԹԷՅԻ** ահագին քանակութիւն 1-ին հունձի 1 ր. մինչև 2 ր. ֆունտը, խական ֆու-չէ-ֆու կչիռը ԱՌԱՆՑ ԹՂԹԻ: **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ** Նոյն տեղը Ջրամաններ շատ էժան:

5—10

ԵՐԿԱԹԷ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ

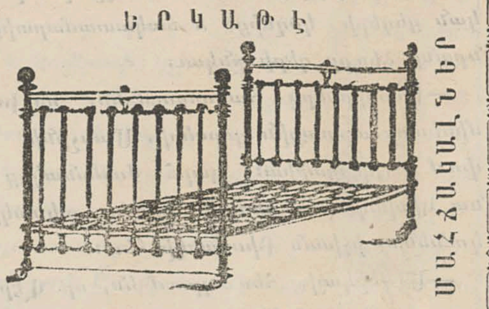

Մի հոգու համար 8 րուբլուց, երկու հոգու համար 14 ր., մահիճներ ծովային խոտով լցված 6—9 ր. **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ**:

Նոյն տեղը մեծ քանակութեամբ ԱՄԱՆՆԵՐ, դանակներ պատառաքաղներ և երկաթէ ԳՐԻՉՆԵՐ, կողպէքներ, Թերխ, ղամարդկերանց և կանանց ԹԱՄԲԵՐ, մատուցարաններ, ԿԼԷՕՆԿԱ, ռէվօլվէրներ, ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, ալբօմներ, կօնֆեկտներ, ԹԷՅ 1-ին հունձի և այլն 25% աւելի լաւ և էժան քան թէ ուրիշ տեղ:

66—100

ЖЕСТЯНКА 20 ЧАШЕКЪ 1 РУБ.

Этикетъ утвержденъ Правительствомъ.

Подделка будетъ преслѣдуема строго закономъ.

ПРИ ТРЕБ: ПОЧТОЙ ПРИЛАГАТЬ НА ОТПРАВКУ.

(5. 10. 25) 8—24

Ջաւոկի տոնի պատճառով

ԼՈՆԴՕՆՍԿԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

(կամերչեսկի բանկի տակ, Զուբալովի տներում)

Նշանակուած է ամենանուազեցրած գներ արտասահմանեան խմիչքների վրա:

Խնկական Հասանովյի սիգարներ, մաքուր ամերիկեան ծխախոտ:

	ր. կ.
Ռօմ բութիլը	1—20
Կոնեակ . . . . 90 կ. և	1— »
Արաղ	1—50
Խինու գինի	1—50
Պօրտվէյն և խերէս . .	»—90
Օղի 40°	»—45
Ամենաընտիր լիկեօր . .	1—35
Երեխանց և մարդոց կուաստներ ու նօտեր անհամեմատ արժան գներով:	
Մեծ քանակութիւն գալանտերէյնի ապրանքների:	

Ամենալաւ սեւ թէյ ֆունտը 1 ր. 20 կ. մինչև 2 ր. 40 կ.:

ՍՏԱՄՈՔՍԱՅԻՆ ՅԱՒԵՐԸ

ՊԷՊՍԻՆԵԱՆ ԳԻՆԻ „ԲՈՒԴՕ"

Այդ գինին շատ դուրեկան համ ունի, 25 տարի շարունակ գործ է ածվում հեռեւեալ դիպվածներում. ԱԽՈՐԺԱԿԻ ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹԵԱՆ, ՍՏԱՄՈՔՍԱՅԻՆ ՑԱՒԵՐԻ և առհասարակ ԱՆԿԱՆՈՆ ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԵԱՆ ժամանակ:

Պէպսին „Բուդօ" ճանաչված է փարիզի բժշկական Ակադեմիայից և արժանացաւ առաջին մեդալների ՓԱՐԻԶԻ աշխարհահանդիսում 1867 թ. ՎԻԷՆՆԱՅԻ 1873 թ. ՖԻԼԱԴԷԼՖԻԱՅԻ 1876 թ. և ՓԱՐԻԶԻ 1878 թ.:

Paris: Hottot—Boudault, 7, Avenue Victoria.

Գլխաւոր պահեստը ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ Բարձրագոյն հաստատված կովկասեան ընկերութեան դեղատան ապրանքների վաճառման:

Դէպօ Շահ-Պարոնեանցի, Գրիմլակի և այլ դեղատներում:

ՍՈՒՐԲ ՆՇԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒ միաբան **ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՏԷՐ-ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԸ** սրանով յայտնում է, որ նոյն եկեղեցու երեցփոխ պ. Յակոբ Ալթունջեանի **ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԻ** առիթով կօնսիստորիայի հրամանով առաջիկայ կիրակի յունիսի 26-ին նշանակված է **ՆՈՐ ԵՐԵՑՓՈԽԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ** և խնդրում է ծխական և ժամաւոր ժողովրդականաց **ՆԵՐԿԱՅ ԳՏՆՎԵԼ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆԸ**:

1—1

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ՄԱՆԻ ԲԱԹՈՒՄ, ՏՈՒՆ ԹԱՅԻՐՕՎԻ

Մեծ քանակութեամբ ապրանքների պահեստ և վաճառատուն, ուր գտնվում են մեծ քանակութեամբ ամեն տեսակ կօշիկներ-տնամաններ, դուլպա-չուլքեր, հովանոցներ-զոնտիկներ, հագուստներ ղամարդի և կանանց, ագլուխներ-բաղդադէք, կովկասի ճաշակով շալիկներ, ժամացոյցեր, ոսկէ և արծաթէ: Ամեն տեսակ սպիտակեղէններ (չուլեղէն), որպէս են սաւաններ, վզեր և այլն: Նոյնպէս և դանակներ, պատառաքաղներ, գդալներ Ֆրաժի Ֆաբրիկից և հասարակ տեսակներից, կոճակներ, քաթանեղէն, ղլխարկներ և այլն և այլն ամեն ապրանքից գտնվում են մեծ քանակութեամբ շատ տեսակներով: Ծախվում են ֆաբրիկի գնով և առանց աւելցուկի (безъ-запроса): Ընդունում է պատուէրներ օտար-քաղաքներից ամեն տեսակ ապրանքների:

Հասցէն БАТУМЪ, Мани, д. Таирова. ՄԱՆԻ

ԳԱԼԷՐԷԱ **ԱՐԾՐՈՒՆԻ**, ԴՎՈՐՑՈՎԱՅԱ ՓՈՂՈՑ

ՊԱՀԵՍՏ **ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ № 144.**

СКЛАДЪ ЕВРОПЕЙСКИХЪ ТОВАРОВЪ

№ 144, ГАЛЛЕРЕЯ АРЦРУНИ

Ծախվում են. մեծ քանակութեամբ և խիստ էժան, վիէննայի ԹՕՆԷԹ ֆաբրիկայի ՄԷԲԷԼԻ ամեն տեսակ, նոյնպէս ՈՍԿԵԶՕԾ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ հայելիների համար և ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ, լուսանկարների համար ԱԼԲՈՒՄԻ թուղթ, բէլգիայի ԱՊԱԿԻՆԵՐ պատուհանների համար, ամեն տեսակի, նոյնպէս ՄԱՐՄԱՐԻՕՆ քար, ԹՈՒՋԵԱՑ ԱՄԱՆՆԵՐ էմալով, ՆԻԹՐԱԹ ԴԱՐԺԱՆ, ՈՍԿԻ և ուրիշ շատ ապրանքներ:

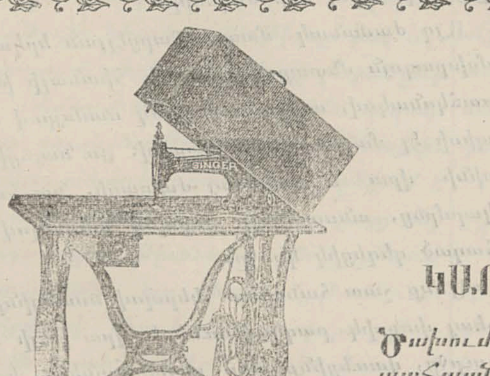

ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Զ Ի Ն Գ Ե Ր

Ն Ի Ւ - Ի Օ Ր Կ Ի Մ Է Ջ

ԿԱՐԵՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԱՄԵՆԱԸՆԴԱՐՁԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ:

Ծախում է ամենալաւ համարված կարեմեքենաներ նպաստող նոր գործիքներով և նոր պատուանդաններով, որոնք պահպանում են փչանալուց, գործելու ժամանակ աղմուկ չեն հանում և թեթև ընթացք ունեն աշխատանքի ժամանակ, այնպէս որ ամենաթոյլ և ծեր մարդիկ կարող են նրանց կառավարել առանց ուժերը սպառելու: Ծախվում է

ԿԷՍ ՄԻԼԻՕՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻՑ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐՎԱՅ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

Այս խոստումը ամենալաւ ապացոյց է Զինգերի կարեմեքենաների համար:

ՆԱԽԱԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. Զինգերի իսկական կարեմեքենաները մեծ վարկ ունեն, որովհետև իրանց գեղեցիկ յատկութիւններով ամենքին զմայլեցնում են և այդ պատճառով ուրիշ գործարանները նրանց կեղծում են և ծախում են Զինգերի իսկական կարեմեքենաների տեղ: Զգուշացնում եմ ձեզ, որ Զինգերի իսկական իւրաքանչիւր կարեմեքենան The Singer Manufacturing C-o ֆիրմայից ունի գործարանի դրօշմներ մեքենայի կոթի և մամուլի վրա. The Singer Manufacturing C-o,

Գ. Ն Է Յ Դ Լ Ի Ն Գ Ե Ր, Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս, Գ Օ Լ Օ Վ Ի Ն Ս Կ Ի Փ Ո Ղ Ո Ց, Տ Ո Ւ Ն Մ Ի Ր Ի Մ Ա Ն Օ Վ Ի

ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ Պօլիցէյսկայա փողոց, տուն Թերզի-Օղլի:
ՔՈՒԹԱՅԻՍԻ մէջ Միխայլօվսկայա փողոց, տուն Շնէյդերի:
ԲԱԳՈՒԻ մէջ Միխայլօվսկայա փողոց, տուն Միրզա-Աւագովի:
Իւրաքանչիւրին միջոց տալու համար ձեռք բերել Զինգերի ամենաօգտակար և իսկական կարեմեքենան կարելի է գնել փոքր մուտքերով, այսինքն շաբաթական 1 ր. 50 կ. վճարելով առանց իսկական գինը բարձրացնելու: Հնացած մեքենաները խանութը փոխում է:

8—50 (1)

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 24 Іюня 1883 года. Типогр. Главн. Упр. Главнонач. гражд. час., Лор.-Мелик. ул. каз. д.